

Έκθεση του 2016 για τη Θρησκευτική Ελευθερία Διεθνώς

Εισαγωγικό σημείωμα

«Ανέκαθεν η Αμερική σεβόταν την θρησκευτική ελευθερία. Δυστυχώς, πολλοί άνθρωποι ανά τον κόσμο δεν απολαμβάνουν αυτή την ελευθερία... Προσευχόμαστε ώστε να έχουμε τη δύναμη και τη σοφία να εξασφαλίσουμε ένα καλύτερο αύριο, όπου οι καλοί άνθρωποι κάθε πίστης, είτε Χριστιανοί είτε Μουσουλμάνοι είτε Εβραίοι είτε Ινδουιστές, θα μπορούν να ακολουθήσουν την καρδιά και να εκφράσουν τη λατρεία τους σύμφωνα με τη συνείδησή τους».

-- Πρόεδρος Ντόναλντ Τζ.Τραμπ

Η θρησκευτική ελευθερία είναι πολύτιμη Αμερικανική αξία και ένα παγκόσμιο ανθρώπινο δικαίωμα.

Έχουν περάσει 19 χρόνια από τη θέσπιση του Νόμου των ΗΠΑ για τη θρησκευτική ελευθερία διεθνώς, ένα ορόσημο που τοποθέτησε την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας στο επίκεντρο της εξωτερικής πολιτικής της Αμερικής. Οι Ηνωμένες Πολιτείες προάγουν τη θρησκευτική ελευθερία ως ηθική υποχρέωση. Παράλληλα, προωθούμε τη θρησκευτική ελευθερία επειδή οι χώρες που διασφαλίζουν αποτελεσματικά αυτό το ανθρώπινο δικαίωμα είναι πιο σταθερές, οικονομικά ακμαίες και ειρηνικές. Η αποτυχία των κυβερνήσεων να προστατέψουν αυτό το δικαίωμα εκτρέφει την αστάθεια, τρομοκρατία και βία.

Η παρούσα ετήσια έκθεση προς το Κογκρέσο παρέχει μια λεπτομερή και τεκμηριωμένη επισκόπηση του καθεστώτος της θρησκευτικής ελευθερίας σε περίπου 200 χώρες και περιοχές, και καταγράφει αναφορές παραβιάσεων και καταχρήσεων από κυβερνήσεις, τρομοκρατικές ομάδες και μεμονωμένα άτομα.

Η προώθηση της διεθνούς θρησκευτικής ελευθερίας εκ μέρους της Αμερικής απαιτεί την προάσπιση των δικαιωμάτων των πιο ευάλωτων πληθυσμών του κόσμου. Η βίαιη μεταχείριση θρησκευτικών και εθνικών μειονοτήτων από το Ισλαμικό κράτος (ISIS) στη Μέση Ανατολή έχει προσελκύσει ιδιαίτερη προσοχή τα τελευταία χρόνια. Η Ετήσια Έκθεση του 2016 αναφέρει λεπτομερώς αυτές τις κτηνωδίες.

Το ISIS θέτει επανειλημμένως στο στόχαστρο μέλη διαφόρων θρησκειών και εθνοτήτων, προβαίνοντας σε βιασμούς, απαγωγές, υποδούλωση και εκτελέσεις. Στις περιοχές τις οποίες ελέγχει, το ISIS ευθύνεται ξεκάθαρα για τη γενοκτονία των Γιεζίντι, Χριστιανών και Σιιτών Μουσουλμάνων. Το Ισλαμικό Κράτος ευθύνεται επίσης για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και για πράξεις εθνοκάθαρσης εναντίων αυτών των ομάδων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, εναντίον των Σουνιτών Μουσουλμάνων, των Κούρδων και άλλων μειονοτήτων. Η προστασία αυτών των ομάδων, όπως και άλλων που είναι στόχοι βίαιου εξτρεμισμού, παραμένει προτεραιότητα της κυβέρνησης Τραμπ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η έκθεση αυτή λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών για κυβερνήσεις αλλά και για πολίτες, συμβάλλοντας στη διάδοση του έργου θρησκευτικών ηγετών, νομοθετών, υπερασπιστών δικαιωμάτων, ακαδημαϊκών, επιχειρηματιών, πολυμερών οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Δεσμευόμαστε ρητά να προωθήσουμε την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η δημοσιοποίηση της έκθεσης αυτής δίνει φωνή παγκοσμίως σε όλους όσους επιθυμούν να ζήσουν ειρηνικά, σύμφωνα με τη συνείδησή τους.

Δια του παρόντος διαβιβάζω την Ετήσια Έκθεση του Υπουργείου Εξωτερικών για το 2016 σχετικά με τη Θρησκευτική Ελευθερία Διεθνώς στο Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών. Εκτιμώ τη μακρόχρονη υποστήριξη του Κογκρέσου για τη διεθνή θρησκευτική ελευθερία και ανυπομονώ να συνεργαστούμε με στόχο τη διατήρηση και την προστασία αυτού του καθολικού ανθρώπινου δικαιώματος.

Ρεξ Τίλερσον
Υπουργός Εξωτερικών

Κύπρος

Από το 1974, το νότιο τμήμα της Κύπρου τελεί υπό την εξουσία της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ το βόρειο τμήμα, το οποίο διοικείται από Τουρκοκυπρίους, αυτοανακηρύχθηκε το 1983 ως «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» («ΤΔΒΚ»). Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν αναγνωρίζουν την «ΤΔΒΚ», όπως δεν την αναγνωρίζει καμία άλλη χώρα εκτός από την Τουρκία. Ένας σημαντικός αριθμός τουρκικών στρατευμάτων παρέμεινε στο νησί. Μια νεκρή ζώνη, ή αλλιώς «πράσινη γραμμή», η οποία ελέγχεται από την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο (UNFICYP), χωρίζει τα δύο τμήματα.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Το σύνταγμα απαγορεύει τις θρησκευτικές διακρίσεις και προστατεύει το δικαίωμα του καθενός να πρεσβεύει, να διδάσκει και να ασκεί την πίστη του. Παρέχει στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου το αποκλειστικό δικαίωμα να ρυθμίζει και να διαχειρίζεται τις εσωτερικές της υποθέσεις και αναγνωρίζει το Βακούφιο, έναν ισλαμικό θεσμό που διαχειρίζεται γη την οποία μουσουλμάνοι έχουν δωρίσει για φιλανθρωπικούς σκοπούς, καθώς και χώρους λατρείας. Η κυβέρνηση χορήγησε στους Τουρκοκυπρίους άδεια πρόσβασης στους χώρους θρησκευτικής λατρείας εντός της περιοχής που τελεί υπό τον έλεγχο της, συμπεριλαμβανομένων των επισκέψεων περίπου 1.000 Τουρκοκυπρίων και ξένων υπηκόων στο μουσουλμανικό τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ, σε τρεις περιπτώσεις. Έξι από τα οκτώ τεμνή στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης ήταν ανοιχτά και για τις πέντε ημερήσιες προσευχές και διέθεταν τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για το νίψιμο, ενώ δύο άλλα τεμνή ήταν επίσης ανοιχτά, χωρίς όμως να διαθέτουν όλες τις εγκαταστάσεις. Η κυβέρνηση δεν επέτρεψε στις θρησκευτικές ομάδες να αναβαθμίσουν τα τεμνή. Το γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως της κυβέρνησης ανέφερε ότι η νομική απαίτηση να αναγράφεται το θρήσκευμα στο Πιστοποιητικό Πολιτικού Γάμου προσβάλλει το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα και εκθέτει τα άτομα σε πιθανές διακρίσεις. Ένας κρατικός παιδικός σταθμός πήγε τους μαθητές σε μια εκκλησία για να προσκυνήσουν τα «ιερά λείψανα», χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων τους. Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίσκεψη δεν συμβάδιζε με τις αρχές της θρησκευτικής ελευθερίας και με την ουδετερότητα του κράτους απέναντι σε όλες τις θρησκείες. Η κυβέρνηση απαιτούσε από αυτούς που δεν επιθυμούσαν να υπηρετήσουν τη στρατιωτική τους θητεία για θρησκευτικούς λόγους, να εκτελέσουν κοινωνική εργασία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Η Εβραϊκή κοινότητα κατήγγειλε περιστατικά βίαιων επιθέσεων, λεκτικής παρενόχλησης και βανδαλισμού. Ορισμένες θρησκευτικές μειονότητες κατήγγειλαν ότι ένιωθαν αναγκασμένες να συμμετέχουν σε θρησκευτικές τελετές των θρησκευτικών ομάδων της πλειοψηφίας. Κάποια μέλη της πλειοψηφούσας Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας ανέφεραν ότι πολλές φορές αντιμετώπιζαν κοινωνικό εξοστρακισμό από την Ελληνορθόδοξη κοινότητα εάν ασπάζονταν κάποια άλλη θρησκεία, συμπεριλαμβανομένου του Ισλάμ. Οι ηγέτες των κυριότερων θρησκευτικών ομάδων στο νησί συνέχισαν να πραγματοποιούν συναντήσεις. Οι θρησκευτικοί ηγέτες απηύθυναν κοινή έκκληση μέσω του Τύπου για περαιτέρω ελάφρυνση των περιορισμών στην ελευθερία της θρησκείας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε παραμελημένους χώρους λατρείας και νεκροταφεία. Ένα τζαμί σε αγροτική περιοχή υπέστη σοβαρές ζημιές μετά από επίθεση εμπρησμού.

Αξιωματούχοι της πρεσβείας των ΗΠΑ συναντήθηκαν με την κυβέρνηση, με μη κυβερνητικούς οργανισμούς (ΜΚΟ) και με θρησκευτικούς ηγέτες για να συζητήσουν ζητήματα θρησκευτικής ελευθερίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε χώρους θρησκευτικής λατρείας σε όλο το νησί. Ο Ειδικός Αντιπρόσωπος Θρησκευτικών και Παγκόσμιων Υποθέσεων των ΗΠΑ συζήτησε την κατάσταση της θρησκευτικής ελευθερίας με θρησκευτικούς ηγέτες, όπως τον Μουφτή της Κύπρου και τον Ελληνορθόδοξο Αρχιεπίσκοπο. Οι αξιωματούχοι της πρεσβείας ενθάρρυναν τους θρησκευτικούς ηγέτες να συνεχίσουν τον διάλογο τους και να πραγματοποιούν αμοιβαίες επισκέψεις σε τόπους θρησκευτικής σημασίας και στις δύο πλευρές της «πράσινης γραμμής».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ

Η κυβέρνηση των ΗΠΑ υπολογίζει ότι ο συνολικός πληθυσμός του νησιού είναι 1,2 εκατομμύρια (εκτίμηση Ιουλίου 2016). Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού που έγινε το 2011, ο πληθυσμός της περιοχής που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης ανέρχεται σε περισσότερους από 858.000 κατοίκους. Από αυτούς, το 89,1% είναι Ελληνορθόδοξοι Χριστιανοί και το 1,8% Μουσουλμάνοι. Άλλες θρησκευτικές ομάδες περιλαμβάνουν Ρωμαιοκαθολικούς (2,9%), Προτεστάντες (2%), Βουδιστές (1%), Καθολικούς Μαρωνίτες (0,5%), Αρμένιους Ορθόδοξους (0,3%), Εβραίους, Μάρτυρες του Ιεχωβά και Μπαχάι. Οι μετανάστες και οι διακινούμενοι εργαζόμενοι των τελευταίων χρόνων είναι κυρίως Ρωμαιοκαθολικοί, Μουσουλμάνοι και Βουδιστές. Ο Αρχιραβίνος της χώρας εκτιμά ότι ο αριθμός των Εβραίων είναι περίπου 3.000 και οι πιο πολλοί από αυτούς έχουν γεννηθεί σε άλλη χώρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Νομικό πλαίσιο

Το σύνταγμα απαγορεύει τις θρησκευτικές διακρίσεις και προστατεύει το δικαίωμα του καθενός να πρεσβεύει την πίστη του και να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του δια της λατρείας, διδασκαλίας, ασκήσεως ή τηρήσεως των τύπων είτε ατομικά είτε συλλογικά, κατ' ιδίαν ή δημοσίως. Τα παραπάνω υπόκεινται μόνο στους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας υγείας, της ασφαλείας, της τάξεως και των ηθών ή της προστασίας των ατομικών ελευθεριών. Το σύνταγμα διευκρινίζει ότι όλες οι θρησκείες, των οποίων τα δόγματα και οι ιεροτελεστίες δεν είναι μυστικές, είναι ελεύθερες και ίσες ενώπιον του νόμου. Προστατεύει το δικαίωμα του καθενός να ασπαστεί διαφορετική θρησκεία και απαγορεύει τη χρήση σωματικής ή ηθικής βίας για να εξαναγκαστεί κάποιος να μεταβάλει τη θρησκεία του ή να εμποδισθεί από το να ασπαστεί κάποια άλλη θρησκεία. Ο Επίτροπος Διοικήσεως αποτελεί ένα ανεξάρτητο κρατικό όργανο και έχει την εξουσία να διερευνά καταγγελίες που αφορούν οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή υπάλληλο για ενέργειες που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της θρησκευτικής ελευθερίας, ή ασκούνται κατά παράβαση των νόμων ή των κανόνων χρηστής διοίκησης. Επίσης, προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών και, γενικότερα, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο Επίτροπος Διοικήσεως προβαίνει σε συστάσεις για την επανόρθωση των κακώς εχόντων, αλλά δεν προβαίνει σε διορθωτικές ενέργειες.

Το Σύνταγμα ορίζει ότι η Αυτοκέφαλη Ελληνορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου (Εκκλησία της Κύπρου) έχει το αποκλειστικό δικαίωμα ρυθμίσεως και διοικήσεως των εσωτερικών της υποθέσεων και της περιοσίας της, σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες της και τον καταστατικό της χάρτη. Σύμφωνα με τον νόμο, η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου καταβάλλει φόρους μόνο για εμπορικές δραστηριότητες.

Το Σύνταγμα ορίζει κατευθυντήριες γραμμές και για το Βακούφιο. Το Βακούφιο δεν φορολογείται και έχει το αποκλειστικό δικαίωμα ρυθμίσεως και διοικήσεως των εσωτερικών του υποθέσεων και της περιουσίας του, σύμφωνα με τους νόμους και τις αρχές των βακουφίων. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, καμία νομοθετική, εκτελεστική ή άλλη πράξη μπορεί να αντικρούεται, ή να παρεμβαίνει στα της Εκκλησίας της Κύπρου ή του Βακουφίου. Το Βακούφιο λειτουργεί μόνο στη διοικούμενη από Τουρκοκυπρίους περιοχή και δεν διοικεί τα τεμένη που βρίσκονται στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης. Το Βακούφιο επιστατεί τη θρησκευτική περιουσία στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα. Η κυβέρνηση επιστατεί και επιδίδει οικονομική βοήθεια στα τεμένη στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχό της.

Εκτός από την Εκκλησία της Κύπρου και το Ισλάμ, το Σύνταγμα αναγνωρίζει και άλλες τρεις θρησκευτικές ομάδες: τους Καθολικούς Μαρωνίτες, τους Αρμένιους Ορθόδοξους και τους «Λατίνους» (Κύπριους Ρωμαιοκαθολικούς). Οι θεσμοί τους απαλλάσσονται από την επιβολή φόρων και δικαιούνται κρατικές επιδοτήσεις για πολιτιστικά και εκπαιδευτικά θέματα, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε ομάδας, για παράδειγμα, κάλυψη δαπανών για τη λειτουργία των σχολείων τους ή κάλυψη διδασκτρων των μελών που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία ή διεξαγωγή δραστηριοτήτων οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας.

Οι θρησκευτικές ομάδες που δεν ανήκουν στις πέντε που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα, πρέπει να αναγνωριστούν από την κυβέρνηση ως μη κερδοσκοπικές οργανώσεις προκειμένου να πραγματοποιούν χρηματοοικονομικές συναλλαγές και να τηρούν τραπεζικούς λογαριασμούς. Για να αναγνωριστεί μια θρησκευτική ομάδα ως μη κερδοσκοπική οργάνωση, θα πρέπει να προσκομίσει στο Υπουργείο Εμπορίου, μέσω δικηγόρου, μια αίτηση με την οποία θα δηλώνει τους σκοπούς της και τα ονόματα των διαχειριστών της. Οι θρησκευτικές ομάδες που αναγνωρίζονται ως μη κερδοσκοπικές οργανώσεις αντιμετωπίζονται όπως κάθε άλλη μη κερδοσκοπική οργάνωση, απαλλάσσονται από την επιβολή φόρου και οφείλουν να υποβάλλουν στην κυβέρνηση ετήσιες εκθέσεις, ενώ δεν δικαιούνται να λαμβάνουν κρατικές επιχορηγήσεις.

Η θρησκευτική διδασκαλία των διδασχών της Ελληνορθόδοξης εκκλησίας καθώς και η παρακολούθηση των θρησκευτικών τελετών πριν από σημαντικές δημόσιες αργίες, είναι υποχρεωτικές από το κράτος για τα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το Υπουργείο Παιδείας δύναται να απαλλάσσει τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που ανήκουν σε διαφορετικές θρησκευτικές ομάδες από τη διδασκαλία των θρησκευτικών και από την παρακολούθηση θρησκευτικών τελετών, έπειτα από αίτημα των κηδεμόνων τους. Ωστόσο, οι Ελληνορθόδοξοι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν έχουν δικαίωμα εξαίρεσης. Όλοι οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δικαιούνται να ζητούν από το Υπουργείο Παιδείας απαλλαγή από τη διδασκαλία των θρησκευτικών για λόγους θρησκείας ή συνείδησης, καθώς και από τη συμμετοχή στις θρησκευτικές τελετές για οποιονδήποτε λόγο, έπειτα από αίτημα των κηδεμόνων τους ή δικό τους, εφόσον είναι άνω των 16 ετών.

Όσοι δηλώνουν αντιρρησίες συνείδησης για θρησκευτικούς λόγους εξαιρούνται από την εκπλήρωση της στρατιωτικής τους θητείας και της θητείας τους ως έφεδροι στην Εθνική Φρουρά. Θα πρέπει, ωστόσο, να ολοκληρώσουν εναλλακτική θητεία. Υπάρχουν δύο επιλογές για τους αντιρρησίες συνείδησης: μη ένοπλη στρατιωτική θητεία, για έως και τέσσερις μήνες περισσότερο από την κανονική θητεία των 14 μηνών, ή κοινωνική εργασία για έως και οκτώ μήνες περισσότερο από την κανονική θητεία. Για την κοινωνική εργασία, ωστόσο, απαιτούνται λιγότερες ώρες εργασίας ημερησίως. Η ποινή για άρνηση εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων ή της εναλλακτικής θητείας είναι φυλάκιση έως τρία χρόνια ή πρόστιμο έως 6.000 ευρώ (6.322 \$) ή και τα δύο. Όσοι δεν υπηρετούν ούτε στον στρατό, ούτε σε εναλλακτική θητεία, ακόμα και εάν η αντίρρησή τους οφείλεται σε θρησκευτικούς λόγους, θεωρείται ότι έχουν διαπράξει αδίκημα που περιλαμβάνει εξαπάτηση ή ηθική αισχροσύνη και στερούνται το δικαίωμά τους να κατέχουν εκλεγμένα δημόσια αξιώματα. Επίσης, δεν δικαιούνται άδεια παροχής υπηρεσιών προσωπικής ασφάλειας.

Κρατικές πρακτικές

Η κυβέρνηση χορήγησε στους Τουρκοκυπρίους άδεια πρόσβασης σε χώρους θρησκευτικής λατρείας εντός της περιοχής που τελεί υπό τον έλεγχο της, ωστόσο, οι ηγέτες της Μουσουλμανικής κοινότητας δήλωσαν ότι η Κυβέρνηση δεν τους επέτρεψε πλήρη πρόσβαση σε 17 τεμμένα που βρίσκονται σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και ότι τους αρνήθηκε οποιαδήποτε διοικητική δικαιοδοσία στους χώρους αυτούς. Οκτώ από τα 17 αυτά τεμμένα στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης ήταν ανοιχτά. Έξι από αυτά ήταν διαθέσιμα και για τις πέντε ημερήσιες προσευχές και διέθεταν τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για το νίψιμο. Ένας Μουσουλμάνος ηγέτης κατήγγειλε ότι δεν υπήρχαν εγκαταστάσεις για νίψιμο, ούτε λουτρά στα τεμμένα Μπαϊρακτάρη και στο Δάλι, τα οποία βρίσκονται στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης. Το Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο έχει την εποπτεία των τουρκοκυπριακών περιουσιών στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης, ανέφερε ότι, εκτός από τα τεμμένα Μπαϊρακτάρη και Δαλιού, όλα τα άλλα τεμμένα σε λειτουργία είχαν εγκαταστάσεις για το νίψιμο αλλά και αποχωρητήρια, συμπεριλαμβανομένου του Τζαμιού της Πάφου. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Επικοινωνιών και Έργων δήλωσε ότι υπήρχαν αποχωρητήρια σε απόσταση περίπου 100 μέτρων από το τέμενος Μπαϊρακτάρη, επειδή το τέμενος αποτελούσε τμήμα του Μεσαιωνικού Ενετικού τείχους της πόλης, γεγονός που καθιστά αδύνατη την εγκατάσταση αποχετευτικών αγωγών. Μέχρι το τέλος του έτους, η κυβέρνηση δεν είχε ανταποκριθεί και πάλι σε αίτημα Μουσουλμάνου ηγέτη για άδεια να κάνει βελτιώσεις στα ανοιχτά τεμμένα και δεν υπήρξε καμία αλλαγή σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια ούτε στον αριθμό των υπό λειτουργία τεμενών, ούτε στον αριθμό των εγκαταστάσεων για νίψιμο και των αποχωρητηρίων που διέθεταν τα τεμμένα αυτά.

Όπως και τα προηγούμενα έτη, οι Τουρκοκύπριοι δήλωσαν ότι σύμφωνα με απόφαση του Τμήματος Αρχαιοτήτων, το μουσουλμανικό τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ, ο πιο σημαντικός χώρος θρησκευτικής λατρείας του Ισλάμ στη χώρα, παρέμενε ανοιχτό τις κανονικές ώρες λειτουργίας των μουσείων, περιορίζοντας την πρόσβαση στο τέμενος για δύο από τις πέντε ημερήσιες προσευχές. Ο ιμάμης του τεμένους έπρεπε να ζητά άδεια από το Υπουργείο Εσωτερικών και από το Τμήμα Αρχαιοτήτων για να διατηρεί το τέμενος ανοιχτό μετά τις 5.00 μ.μ. κατά τους φθινοπωρινούς/χειμερινούς μήνες και μετά τις 7.30 μ.μ. κατά τους εαρινούς/θερινούς μήνες. Για να διασχίσουν την «πράσινη γραμμή» και να επισκεφθούν τους χώρους θρησκευτικής λατρείας, χωρίς να περάσουν ελέγχους ταυτοποίησης, οι Τουρκοκύπριοι έπρεπε να υποβάλουν τα αιτήματά τους στην UNFICYP, η οποία διευκόλυνε τις διαδικασίες έγκρισης από την κυβέρνηση.

Η κυβέρνηση ήρε και πάλι τις απαιτήσεις για έκδοση θεώρησης εισόδου για τη διακίνηση μη Τουρκοκυπρίων προσκυνητών μέσω της Πράσινης Γραμμής στο νότιο τμήμα για να επισκεφθούν το τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ, ώστε να προσευχηθούν σε ειδικές περιπτώσεις. Την 1η Ιουλίου, πάνω από 1.000 προσκυνητές εισήλθαν σε περιοχές που τελούν υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης για να προσκυνήσουν στο τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ, για την εορτή του Ιντ αλ-Φιτρ. Στις 15 Σεπτεμβρίου, η αστυνομία συνόδευσε περίπου 1.000 Τουρκοκυπρίους, Τούρκους και άλλους ξένους υπηκόους στο Χαλά Σουλτάν Τεκκέ για να προσευχηθούν στη γιορτή του Ιντ αλ-Άντα.

Απορρίπτοντας τις δηλώσεις που έκανε το 2015 ο πάστορας του Ευαγγελικού Χριστιανικού Κέντρου ότι οι Ευαγγελικοί κρατούμενοι στην κεντρική φυλακή δεν είχαν την ίδια μεταχείριση με τους Χριστιανούς Ορθόδοξους και Μουσουλμάνους κρατούμενους, Λοχίας της Κυπριακής Ατυνομίας δήλωσε ότι όλες οι θρησκευτικές ομάδες είχαν τα ίδια δικαιώματα και ήταν ελεύθερες να τελούν θρησκευτικές λειτουργίες συχνότερα, εάν το ζητούσαν. Ο πάστορας δεν έδωσε καμία απάντηση.

Το γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως, υπό την ιδιότητά του ως Αρχής κατά των Διακρίσεων, ανέφερε τον Ιανουάριο ότι η απαίτηση του νόμου να αναγράφεται το θρήσκευμα ενός ατόμου στο πιστοποιητικό πολιτικού γάμου παραβιάζει το δικαίωμα του ατόμου στην ιδιωτικότητα και εκθέτει το άτομο σε πιθανές διακρίσεις κατά τις συναλλαγές του με κυβερνητικές και άλλες αρχές. Η Επίτροπος

συνέστησε να τροποποιηθεί η σχετική διάταξη του νόμου, με σκοπό την εξάλειψη κάθε αναφοράς στη θρησκεία. Στο τέλος του έτους, τα πιστοποιητικά πολιτικού γάμου εξακολουθούσαν να αναγράφουν το θρήσκευμα.

Τον Αύγουστο, η Επίτροπος εξέδωσε έκθεση σχετικά με την καταγγελία που υπέβαλε ο Όμιλος Ανθρωπιστών Κύπρου κατά του Υπουργείου Παιδείας, σύμφωνα με την οποία ένας κρατικός παιδικός σταθμός πήγε τους μαθητές σε μια εκκλησία για να προσκυνήσουν τα «ιερά λείψανα», χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων τους. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίσκεψη δεν συμβάδιζε με τις αρχές της θρησκευτικής ελευθερίας και με την ουδετερότητα του κράτους απέναντι σε όλες τις θρησκείες. Σύμφωνα με την έκθεση, τα σχολεία θα πρέπει να απέχουν από τέτοιες δραστηριότητες και κάλεσε το Υπουργείο Παιδείας να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην επαναληφθούν ανάλογα περιστατικά. Σε απάντησή του, ο Αρχιεπίσκοπος της Εκκλησίας της Κύπρου δήλωσε στις 22 Σεπτεμβρίου ότι οι τρόποι άσκησης των θρησκευτικών καθηκόντων δεν άπτονται των δραστηριοτήτων της Επιτρόπου και ότι δεν θα έπρεπε να εμπλέκεται σε ζητήματα πίστης.

Σχολιάζοντας την εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με τους κανόνες που απαλλάσσουν τους μαθητές από τη διδασκαλία των θρησκευτικών στα σχολεία, ο Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ένας ανεξάρτητος κρατικός αξιωματούχος επιφορτισμένος με την εποπτεία των δικαιωμάτων των παιδιών, έγραψε τον Αύγουστο ότι οι μαθητές ή/και οι κηδεμόνες τους δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να δηλώνουν τους λόγους για τους οποίους ζήτησαν απαλλαγή από τη διδασκαλία των θρησκευτικών.

Στις 9 Νοεμβρίου, ο Υπουργός Άμυνας Χριστόφορος Φωκαΐδης έκανε τα αποκαλυπτήρια ενός μνημείου αφιερωμένου στους επιζώντες του Ολοκαυτώματος, οι οποίοι κρατούντο στα στρατόπεδα του νησιού μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Όπως γίνονταν και στο παρελθόν, κατά τη διάρκεια των τελετών ορκωμοσίας, οι νεοσύλλεκτοι στρατιώτες έπρεπε να συμμετέχουν σε κοινή προσευχή από κληρικούς της Εκκλησίας της Κύπρου. Οι νεοσύλλεκτοι άλλων θρησκειών, οι άθεοι και όσοι δεν ήθελαν να ορκιστούν για λόγους συνείδησης δεν ήταν υποχρεωμένοι να υψώσουν το χέρι τους κατά τη διάρκεια της τελετής ορκωμοσίας. Αντίθετα, έδιναν μια υπόσχεση αφοσίωσης, σε μια ξεχωριστή συνάθροιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Καθώς η θρησκεία και η εθνικότητα είναι συχνά στενά συνδεδεμένες, ήταν δύσκολο να κατηγοριοποιηθούν ορισμένα περιστατικά, αν θεωρηθεί ότι έλαβαν χώρα μόνο για λόγους θρησκευτικής ταυτότητας. Εκπρόσωποι της εβραϊκής κοινότητας συνέχισαν να καταγγέλλουν περιστατικά επίθεσης και λεκτικής παρενόχλησης εναντίον ανθρώπων που φορούσαν το παραδοσιακό εβραϊκό καπελάκι κιπά ή είχαν το χαρακτηριστικό *ragot* (σγουρές φαβορίτες). Μέχρι το τέλος του έτους, η αστυνομία δεν είχε συλλάβει κανέναν από τους υπόπτους των περιστατικών.

Οι μειονοτικές θρησκευτικές ομάδες συνέχισαν να καταγγέλλουν κοινωνική καταπίεση για συμμετοχή σε δημόσιες θρησκευτικές τελετές. Για παράδειγμα, δήλωσαν ότι τα παιδιά διάφορων θρησκευτικών μειονοτήτων δέχονταν πιέσεις να συμμετάσχουν σε θρησκευτικές τελετές στο σχολείο, παρότι είχαν την επιλογή να ζητήσουν την εξαίρεσή τους. Η κοινότητα των Μαρωνιτών κατήγγειλε επίσης ότι Μαρωνίτες εθνοφρουροί δέχτηκαν παρόμοιες πιέσεις. Κάποιοι Ελληνορθόδοξοι που ασπάστηκαν άλλες θρησκείες, συμπεριλαμβανομένου του Ισλάμ, κατήγγειλαν ότι εξακολουθούν να αποκρύπτουν από την οικογένεια και τους φίλους τους την αλλαγή θρησκείας, φοβούμενοι τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Στις 21 Φεβρουαρίου, το τέμενος της Δένειας, επίσημος χώρος πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκεται στη νεκρή ζώνη, στο χωριό Δένεια δυτικά της Λευκωσίας, υπέστη εκτεταμένες ζημιές μετά από εμπρησμό. Η κυβέρνηση καταδίκασε την επίθεση και συνέβαλε στην αποκατάσταση του τεμένους, η οποία ολοκληρώθηκε στις 2 Μαρτίου. Η αστυνομική έρευνα δεν οδήγησε σε συλλήψεις.

Τον Απρίλιο, η Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά (TCCH), μία από τις δικαιοδικές ομάδες εργασίας που συστάθηκαν στο πλαίσιο των συνομιλιών υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, ανακοίνωσε ότι, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας μικρών έργων (Small Project Activities), θα επιταχύνει την αποκατάσταση των τεμενών Αρναβούτ και Κιοπρουλού στη Λεμεσό και του τεμένους Μαθιάτης στην επαρχία της Λευκωσίας.

Οι ηγέτες των κύριων θρησκευτικών ομάδων στο νησί συνέχισαν να συναντιούνται τακτικά και να επισκέπτονται τόπους λατρείας και στις δύο πλευρές της νεκρής ζώνης. Στις 10 Φεβρουαρίου, οι ηγέτες των πέντε κύριων θρησκευτικών ομάδων, ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου, ο Δρ Ταλίπ Αταλάι, Μουφτής της Κύπρου, ο Αρχιεπίσκοπος Ιωσήφ Σουέιφ της Καθολικής Εκκλησίας των Μαρωνιτών, ένας εκπρόσωπος της Αρμενικής Ορθόδοξης Εκκλησίας (ο αρχιεπίσκοπος ήταν εκτός χώρας), και ο Πατέρας Τζέτζι Κράι, εκπρόσωπος της Καθολικής Εκκλησίας των Λατίνων, απηύθυναν κοινή έκκληση μέσω του Τύπου για περαιτέρω μείωση των περιορισμών στην ελευθερία της θρησκείας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε κατεστραμμένους ή παραμελημένους χώρους λατρείας και νεκροταφεία. Τον Μάρτιο, οι θρησκευτικοί ηγέτες συνέταξαν κοινή επιστολή προς τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων, περιγράφοντας τις προσδοκίες τους από μια διευθέτηση σχετικά με τη διαχείριση περιουσιών που ανήκουν σε θρησκευτικούς θεσμούς. Τον ίδιο μήνα, ο Μουφτής της Κύπρου Αταλάι και ο Επίσκοπος Νεαπόλεως Πορφύριος, ο οποίος εκπροσωπούσε τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β', πραγματοποίησαν από κοινού παρουσίαση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Γενεύη, όπου τόνισαν τις συνεργατικές τους προσπάθειες για την ύπαρξη θρησκευτικής ελευθερίας σε όλο το νησί.

Μέλη όλων των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων συνέχισαν να αναφέρουν ότι οι σχέσεις ανάμεσα στην Εκκλησία της Κύπρου και σε άλλες θρησκευτικές ομάδες στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης ήταν εγκάρδιες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV. ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ

Εκπρόσωποι της πρεσβείας των ΗΠΑ συνέχισαν να έχουν τακτικές συναντήσεις με την κυβέρνηση, συγκεκριμένα, με στελέχη των Υπουργείων Εσωτερικών, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Αμύνης καθώς και του Τμήματος Αρχαιοτήτων και με το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως, για να συζητήσουν ζητήματα θρησκευτικής ελευθερίας, όπως η πρόσβαση σε χώρους θρησκευτικής λατρείας και στις δύο πλευρές της «πράσινης γραμμής» που διαχωρίζει τη χώρα.

Τον Μάρτιο, ο Ειδικός Αντιπρόσωπος των ΗΠΑ για Θρησκευτικές και Παγκόσμιες Υποθέσεις επισκέφθηκε την Κύπρο και συναντήθηκε από κοινού και χωριστά με τους ηγέτες και τους εκπροσώπους των πέντε βασικών θρησκευτικών ομάδων, όπως τον Μουφτή και τον Ελληνορθόδοξο Αρχιεπίσκοπο. Τα θέματα συμπεριελάμβαναν το συνεχιζόμενο διάλογο μεταξύ των θρησκευτικών ηγετών, την πρόσβαση σε θρησκευτικούς χώρους και τη συμβολή των θρησκευτικών ηγετών στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού. Επισκέφτηκε αρκετές θρησκευτικές τοποθεσίες και στις δύο πλευρές του νησιού και συναντήθηκε με Ελληνοκυπρίους και Μαρωνίτες που κατοικούν στην περιοχή που τελεί υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση.

Το προσωπικό της πρεσβείας συνέχισε να συζητά θέματα θρησκευτικής ελευθερίας με τις ΜΚΟ Κίνηση για Ισότητα, Στήριξη, Αντιρατσισμό (ΚΙΣΑ) και Future Worlds Center, και συναντήθηκε με εκπροσώπους των κοινοτήτων των Ορθόδοξων Αρμενίων, των Μπαχάι, των Βουδιστών, των

Ελληνορθόδοξων, των Μαρτύρων του Ιεχωβά, των Εβραίων, των Λατίνων, των Μαρωνιτών και των Μουσουλμάνων, για να ακούσει τους προβληματισμούς τους για την πρόσβαση και την κατάσταση των χώρων θρησκευτικής λατρείας. Επίσης, ρώτησε να μάθει για περιστατικά διακρίσεων ή βίας λόγω θρησκείας, για την κοινωνική στάση απέναντι στις μειονοτικές θρησκείες, καθώς και για τα εμπόδια που αποτρέπουν την πλήρη απόλαυση της θρησκευτικής ελευθερίας. Αξιωματούχοι της πρεσβείας υποστήριξαν θερμά το συνεχιζόμενο διάλογο των θρησκευτικών ηγετών και ενθάρρυναν τις συνεχιζόμενες αμοιβαίες επισκέψεις Χριστιανών και Μουσουλμάνων ηγετών σε χώρους λατρείας και στις δύο πλευρές της «πράσινης γραμμής».

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙ ΥΠΟ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

Από το 1974, το νότιο τμήμα της Κύπρου τελεί υπό την εξουσία της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ το βόρειο τμήμα, το οποίο διοικείται από Τουρκοκυπρίους, αυτοανακηρύχθηκε το 1983 ως «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» («ΤΔΒΚ»). Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν αναγνωρίζουν την «ΤΔΒΚ», όπως δεν την αναγνωρίζει καμία άλλη χώρα εκτός από την Τουρκία. Ένας σημαντικός αριθμός τουρκικών στρατευμάτων παρέμεινε στο νησί. Μια νεκρή ζώνη, ή αλλιώς «πράσινη γραμμή», η οποία ελέγχεται από την Ειρηνευτική δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο (UNFICYP), χωρίζει τα δύο τμήματα.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Από το 1974, το βόρειο τμήμα της χώρας τελεί υπό τη διοίκηση Τουρκοκυπρίων, η οποία αυτοανακηρύχθηκε το 1983 ως «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» («ΤΔΒΚ»). Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν αναγνωρίζουν την «ΤΔΒΚ», όπως δεν την αναγνωρίζει καμία άλλη χώρα εκτός από την Τουρκία. Το τουρκοκυπριακό «σύνταγμα» ορίζει ότι το «κράτος» είναι κοσμικό και προστατεύει το δικαίωμα της θρησκευτικής πίστης και λατρείας, εφόσον συνάδει με τη δημόσια τάξη και τα ήθη. Απαγορεύει την αναγκαστική συμμετοχή σε λατρευτικές και θρησκευτικές τελετές και ορίζει ότι η θρησκευτική εκπαίδευση πρέπει πάντα να τελεί υπό την επίβλεψη του «κράτους». Παρέχει στο Ισλαμικό Ίδρυμα του Βακουφίου, το οποίο διαχειρίζεται γη που δόθηκε ως δωρεά από Μουσουλμάνους για φιλανθρωπικούς σκοπούς, καθώς και τους χώρους λατρείας, το αποκλειστικό δικαίωμα διαχείρισης των εσωτερικών του υποθέσεων, σύμφωνα με τους νόμους του ιδρύματος του Βακουφίου. Οι τουρκοκυπριακές αρχές ενέκριναν 109 από τα 163 αιτήματα που έλαβαν μέσω της UNFICYP για πρόσβαση σε χώρους λατρείας Ελληνορθόδοξων, Μαρωνιτών Καθολικών και Αρμενίων Ορθόδοξων, στο βόρειο τμήμα. Οι τουρκοκυπριακές αρχές ανέφεραν ότι επέτρεψαν εκκλησιαστικές λειτουργίες για πρώτη φορά εδώ και περισσότερα από 40 χρόνια, σε πέντε σημεία. Τον Μάιο, οι τουρκοκυπριακές αρχές ανακοίνωσαν νέους περιορισμούς όσον αφορά την πρόσβαση σε εκκλησίες, αναφέροντας ότι οι Ελληνοκύπριοι παραβιάζουν το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας και πολιτικοποιούν την κατάσταση αυξάνοντας τον αριθμό των αιτήσεων για πρόσβαση στις εκκλησίες. Κάποιες μειονοτικές θρησκευτικές ομάδες κατήγγειλαν ότι αστυνομική παρακολούθηση και περιορισμό των δραστηριοτήτων τους και ότι οι Τουρκοκύπριοι που ασπάστηκαν άλλες θρησκείες και ιδιαίτερα τον Χριστιανισμό, αντιμετώπισαν επικριτικά πολιτικά σχόλια.

Η δικοινοτική ομάδα εργασίας «Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά» (TCCH) ανέφερε ότι είχε ήδη αναστηλώσει τρεις χώρους θρησκευτικής λατρείας ενώ σε άλλοι πέντε ήταν υπό αναστήλωση. Η TCCH αναφέρθηκε επίσης στην ολοκλήρωση οκτώ μικρών έργων πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένων θρησκευτικών χώρων, και στην ολοκλήρωση του σχεδιασμού

έργων σε άλλες τέσσερις τοποθεσίες. Οι θρησκευτικοί ηγέτες, όπως ο Μουφτής και ο Αρχιεπίσκοπος, συνέχισαν τον θρησκευτικό διάλογο πραγματοποιώντας συναντήσεις και προγραμματίζοντας επισκέψεις σε χώρους λατρείας και στις δύο πλευρές της «πράσινης γραμμής».

Τα τουρκικά στρατεύματα περιόρισαν την πρόσβαση στα χωριά και στις εκκλησίες των Μαρωνιτών στις τουρκικές στρατιωτικές ζώνες.

Εκπρόσωποι της πρεσβείας συναντήθηκαν με εκπροσώπους των Τουρκοκυπρίων για να συζητήσουν το ζήτημα της πρόσβασης σε χώρους θρησκευτικής λατρείας και τη δυνατότητα να τελούνται θρησκευτικές τελετές στους χώρους αυτούς, χωρίς περιορισμούς. Τα στελέχη της πρεσβείας συζήτησαν επίσης για τη θρησκευτική ελευθερία στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα με εκπροσώπους των κοινοτήτων των Αρμενίων Ορθοδόξων, των Αλεβιτών Μουσουλμάνων, των Μπαχάι, των Ρωμαιοκαθολικών, των Ελληνορθόδοξων, των Μαρωνιτών, των Προτεσταντών και των Σουνιτών Μουσουλμάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2011 από τις τουρκοκυπριακές αρχές, ο πληθυσμός της περιοχής που τελεί υπό τη διοίκηση των Τουρκοκυπρίων είναι 286.000. Η απογραφή του πληθυσμού δεν περιέχει στοιχεία θρησκευτικού προσανατολισμού. Οι κοινωνιολόγοι εκτιμούν ότι περίπου το 97% του πληθυσμού είναι Σουνίτες Μουσουλμάνοι. Οι θρησκευτικές ομάδες αναφέρουν ότι περίπου 10.000 διακινούμενοι εργαζόμενοι Τουρκικής, Κουρδικής και Αραβικής καταγωγής είναι Αλεβίτες Μουσουλμάνοι και ότι υπάρχουν 100-200 μέλη του τάγματος Naqshbandi Sufi. Σύμφωνα με τους κοινωνιολόγους, άλλες μικρές ομάδες περιλαμβάνουν περίπου 330 μέλη της αυτοκέφαλης Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου, 200 μέλη της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, 150 Μπαχάι, 150 Μαρωνίτες Καθολικούς, 180 Αγγλικανικούς, 150 Εβραίους, 300 τουρκόφωνους Προτεστάντες και 40 Μάρτυρες του Ιεχωβά. Υπάρχουν περίπου 450 Αφρικανοί φοιτητές που είναι κυρίως Πεντηκοστιανοί και Ρωμαιοκαθολικοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ» ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Νομικό πλαίσιο

Το τουρκοκυπριακό «Σύνταγμα» αναφέρει ότι η περιοχή είναι «κοσμική δημοκρατία» και κατοχυρώνει την ελευθερία στη συνείδηση και στη θρησκευτική πίστη και λατρεία χωρίς περιορισμούς και στις θρησκευτικές τελετές, εφόσον δεν αντιβαίνουν στη δημόσια τάξη και τη ήθη. Απαγορεύει την αναγκαστική προσευχή, την αναγκαστική παρακολούθηση θρησκευτικών τελετών, την καταδίκη των ατόμων βάσει των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων, και τον εξαναγκασμό των ατόμων να αποκρύπτουν τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Προβλέπει ότι η θρησκευτική εκπαίδευση πρέπει να τελεί πάντοτε υπό την επίβλεψη του «κράτους». Ο «νόμος» δεν αναγνωρίζει καμία συγκεκριμένη θρησκεία, και κανείς δεν μπορεί να «εκμεταλλεύεται ή να καταχράται» κάποια θρησκεία για να ιδρύσει, ακόμα και εν μέρει, κράτος βάσει θρησκευτικών κανόνων ή για πολιτικό ή προσωπικό όφελος. Το Βακούφιο έχει το αποκλειστικό δικαίωμα ρύθμισης και διοίκησης των εσωτερικών του υποθέσεων και της περιουσίας του, σύμφωνα με τους νόμους και τις αρχές των Βακουφίων. Παρόλο που το «σύνταγμα» ορίζει ότι το Βακούφιο ίδρυμα δεν φορολογείται, οι εμπορικές του δραστηριότητες υπόκεινται στους σχετικούς φόρους. Λαμβάνει, επίσης, εισοδήματα, από τα περιουσιακά στοιχεία που διαχειρίζεται. Σύμφωνα με το «σύνταγμα», οι τουρκοκυπριακές αρχές οφείλουν να βοηθούν το Βακούφιο ίδρυμα στην εκτέλεση των θρησκευτικών τελετών του Ισλάμ, καθώς και στην κάλυψη των εξόδων των τελετών αυτών. Καμία άλλη θρησκευτική οργάνωση

δεν απαλλάσσεται από την επιβολή φόρων, ούτε λαμβάνει επιχορηγήσεις από τις τουρκοκυπριακές αρχές.

Η Συμφωνία της Γ' Βιέννης του 1975 καλύπτει τη μεταχείριση των Ελληνοκυπρίων και των Μαρωνιτών που ζουν στην περιοχή που τελεί υπό τη διοίκηση των Τουρκοκυπρίων και τη μεταχείριση των Τουρκοκυπρίων που ζουν στην περιοχή που τελεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης. Μεταξύ άλλων, η συμφωνία προβλέπει την παροχή διευκολύνσεων για θρησκευτικές τελετές λατρείας των Ελληνοκυπρίων, καθώς, σύμφωνα με τη Συμφωνία, είναι ελεύθεροι να μείνουν και «θα τους δοθεί κάθε βοήθεια για να ζήσουν μια φυσιολογική ζωή, συμπεριλαμβανομένων των διευκολύνσεων για εκπαίδευση και για άσκηση θρησκευτικών δικαιωμάτων».

Οι «κανονισμοί» των Τουρκοκυπρίων ορίζουν ότι οι Ελληνορθόδοξοι κάτοικοι μπορούν να τελούν τη θεία λειτουργία με τρεις ιερείς προκαθορισμένους από την Ορθόδοξη Εκκλησία, σε τρεις προκαθορισμένες εν λειτουργία εκκλησίες στην Καρπασία, χωρίς να απαιτείται άδεια, και ότι οι Μαρωνίτες κάτοικοι μπορούν να τελούν τη θεία λειτουργία σε τέσσερις προκαθορισμένες μαρωνιτικές εκκλησίες με ιερείς οι οποίοι καθορίζονται από τους Μαρωνίτες, χωρίς να απαιτείται άδεια. Οι θρησκευτικές ομάδες θα πρέπει να αιτούνται άδεια από τις αρχές για να τελέσουν θρησκευτικές λειτουργίες σε ναούς ή μοναστήρια εκτός των επτά προκαθορισμένων. Προκειμένου να εξεταστεί η αίτηση, η ημερομηνία θα πρέπει να είναι σημαντική για αυτή τη θρησκευτική ομάδα, ενώ η εκκλησία ή η μονή πρέπει να είναι δομικά άρτιες. Δεν πρέπει να βρίσκονται σε στρατιωτική ζώνη και δεν πρέπει να έχουν διπλή χρήση (να λειτουργούν, για παράδειγμα, και ως μουσεία). Η χορήγηση άδειας είναι επίσης απαραίτητη για ιερείς εκτός αυτών που έχουν προκαθοριστεί επίσημα για την τέλεση θρησκευτικών τελετών. Ειδική άδεια απαιτείται επίσης για τέλεση θείας λειτουργίας στην οποία συμμετέχουν Κύπριοι που δεν είναι κάτοικοι της περιοχής που τελεί υπό τη διοίκηση των Τουρκοκυπρίων, όπως τα μέλη της Ελληνορθόδοξης, της Μαρωνίτικης Καθολικής και της Αρμενικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Η UNFICYP συντονίζει τις αιτήσεις, οι οποίες θα πρέπει να υποβάλλονται 10 ημέρες πριν από την ημερομηνία της θρησκευτικής τελετής.

Το «Υπουργείο Θρησκευμάτων» εκπροσωπεί το Ισλάμ στην περιοχή που τελεί υπό τη διοίκηση των Τουρκοκυπρίων. Ενώ το ίδρυμα του βακουφίου διαχειρίζεται τη γη που έχει δοθεί ως δωρεά από Μουσουλμάνους για φιλανθρωπικούς σκοπούς, το «Υπουργείο Θρησκευμάτων» επιβλέπει τους ιμάμηδες κατά την προσευχή και το κήρυγμα στα τεμένη.

Οι θρησκευτικές ομάδες δεν είναι υποχρεωμένες να καταχωρούνται στις αρχές ως οργανώσεις για σκοπούς συνάθροισης ή λατρείας, αλλά μόνο οι οργανώσεις που έχουν καταχωρηθεί στο «Υπουργείο Εσωτερικών» (MOI) έχουν το δικαίωμα να ασκούν εμπορική δραστηριότητα και να τηρούν τραπεζικούς λογαριασμούς. Τόσο οι θρησκευτικές όσο και οι μη θρησκευτικές ομάδες πρέπει να ακολουθήσουν την ίδια διαδικασία εγγραφής και οφείλουν να δηλώσουν τα ονόματα των ιδρυτών τους και να προσκομίσουν φωτοαντίγραφα των ταυτοτήτων τους στο «Υπουργείο Εσωτερικών», καθώς και αντίγραφο του καταστατικού και των κανονισμών της οργάνωσης. Οι οργανώσεις δεν απαλλάσσονται από την επιβολή φόρων και δεν λαμβάνουν επιδόματα ή επιχορηγήσεις από το «κράτος». Οι θρησκευτικές ομάδες δεν επιτρέπεται να αναγνωρίζονται ως οργανώσεις εάν ο δηλωμένος σκοπός της οργάνωσης είναι η παροχή θρησκευτικής εκπαίδευσης στα μέλη της.

Διδάσκονται υποχρεωτικά μαθήματα θρησκευτικών από την τετάρτη τάξη μέχρι την ογδόη τάξη σε κάθε σχολείο. Τα μαθήματα αυτά επικεντρώνονται κυρίως στο Ισλάμ, ωστόσο, περιλαμβάνουν και κεφάλαια σύγκρισης θρησκειών. Το «Υπουργείο Παιδείας» επιλέγει τη διδακτέα ύλη, η οποία βασίζεται σε ένα κείμενο που ορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας. Οι μη-Μουσουλμάνοι μαθητές δύνανται να απαλλαγούν από το μάθημα, μεμονωμένα, έπειτα από αίτημα των κηδεμόνων τους στο σχολείο ή στον δάσκαλο. Ωστόσο, δεν υπάρχει κάποια επίσημη διαδικασία για το αίτημα απαλλαγής. Σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το μάθημα των θρησκευτικών είναι προαιρετικό.

Δεν υπάρχουν διατάξεις ή «νόμοι» που να επιτρέπουν στους Τουρκοκυπρίους να αντιτίθενται στη στρατιωτική θητεία για λόγους συνείδησης, η οποία περιλαμβάνει μία υποχρεωτική ημερήσια παρουσία κάθε χρόνο, επιπλέον της υποχρεωτικής βασικής θητείας που διαρκεί 12-15 μήνες.

«Κρατικές» πρακτικές

Οι αρχές εξακολούθησαν να περιορίζουν την πρόσβαση στους χώρους λατρείας των Ελληνορθοδόξων, των Μαρωνιτών και των Αρμενίων Ορθοδόξων. Οι τουρκοκυπριακές αρχές ανακοίνωσαν περιορισμούς όσον αφορά την πρόσβαση σε εκκλησίες, αναφέροντας ότι οι Ελληνοκύπριοι παραβιάζουν το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας και πολιτικοποιούν την κατάσταση αυξάνοντας τον αριθμό των αιτήσεων για πρόσβαση στις εκκλησίες. Ένα Ελληνορθόδοξο μοναστήρι παρέμενε ανοιχτό για να προσεύχονται οι πιστοί, αλλά απαιτείτο ειδική άδεια για την τέλεση της Θείας Λειτουργίας.

Οι αρχές συνέχισαν να θέτουν περιορισμούς στην πραγματοποίηση θρησκευτικών τελετών σε ορισμένες εκκλησίες. Η UNFICYP ανέφερε ότι από τις 163 αιτήσεις που έλαβε στη διάρκεια του έτους, εγκρίθηκαν οι 109, σε σύγκριση με τις 128 αιτήσεις και τις 88 εγκρίσεις το 2015.

Τον Μάιο, το «Υπουργείο Εξωτερικών» ανακοίνωσε νέους περιορισμούς σχετικά με τις θρησκευτικές τελετές. Μιλώντας στον Τύπο, ο «Υπουργός Εξωτερικών» Ταχσίν Ερτουγρούλογλου δήλωσε ότι οι εκκλησίες του Απόστολου Ανδρέα, του Αγίου Βαρνάβα και του Αγίου Μάμα θα παραμένουν ανοιχτές για θρησκευτικές τελετές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Όλες όμως οι υπόλοιπες εκκλησίες, εκτός από τον Άγιο Γεώργιο τον Εξορινό όπου θα γίνονται λειτουργίες κάθε μήνα, θα είναι ανοιχτές για λειτουργίες μόνο μία φορά τον χρόνο, είτε την ημέρα της εορτής τους, είτε το Πάσχα ή τα Χριστούγεννα. Ο «πρωθυπουργός» Χουσεϊν Οζγκιουργκιούν δήλωσε ότι η «κυβέρνησή» του θα εφαρμόσει αυτές τις νέες ρυθμίσεις, επειδή οι Ελληνοκύπριοι εκμεταλλεύονται τη θρησκευτική ελευθερία για πολιτικά οφέλη και κάποιες εκκλησίες έχουν μετατραπεί σε «πολιτικά σύμβολα». Επίσης, είπε ότι παρατηρείται σημαντική και σκόπιμη αύξηση των αιτημάτων από Ελληνοκυπρίους που ζητούν τη διεξαγωγή θρησκευτικών τελετών στο βόρειο τμήμα της Κύπρου, προσθέτοντας ότι η «κυβέρνηση» έχει αναθεωρήσει τις διαδικασίες πρόσβασης σε θρησκευτικούς χώρους και έχει διατυπώσει νέα τεχνικά κριτήρια για την αντιμετώπιση αντίστοιχων αιτημάτων. Ο «Υφυπουργός Εξωτερικών» Μουσταφά Λακανταμιαλί δήλωσε στον Τύπο ότι είναι δύσκολο για την αστυνομία να είναι παρούσα την ίδια στιγμή σε διαφορετικές εκκλησίες.

Τον Μάιο, ο «βουλευτής» του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος Ερκούτ Σαχαλί επέκρινε το «Υπουργείο Εξωτερικών» για τον περιορισμό των θρησκευτικών τελετών. Απορρίπτοντας τον ισχυρισμό της «κυβέρνησης» ότι τα νέα κριτήρια ήταν τεχνικής φύσης, ο Σαχαλί δήλωσε ότι οι αποφάσεις για τη διεξαγωγή τελετών πρέπει να είναι κοινά αποδεκτές και σταθερές, κατηγορώντας την «κυβέρνηση» ότι χρησιμοποιεί τον τεχνικό χαρακτήρα της κατάστασης ως πρόσχημα για να λάβει αυθαίρετες αποφάσεις. Ο ειδικός σύμβουλος του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ για το Κυπριακό, Έσπεν Μπαρθ Άιντε, ως μεσολαβητής στις συνεχιζόμενες συνομιλίες επανένωσης, υπογράμμισε ότι οι περιορισμοί έρχονται σε αντίθεση με το δικαιοδικό πνεύμα και δήλωσε στον Τύπο ότι ζήτησε από τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί να διορθώσει αυτή τη νέα πολιτική.

Τον Ιούνιο, ένας ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για την ελευθερία και τα πολιτιστικά δικαιώματα καταδίκασε τους περιορισμούς των τουρκοκυπριακών αρχών για τις εκκλησιαστικές λειτουργίες και εξέφρασε την ανησυχία του για τις «πιθανές παραβιάσεις των πολιτιστικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων της θρησκευτικής ελευθερίας» που ενδέχεται να προκύψουν από αυτά τα εγχειρήματα.

Ο «Πρόεδρος» Μουσταφά Ακιντζί αντέδρασε στην απόφαση του «Υπουργείου Εξωτερικών» να είναι ανοιχτές κάποιες από τις εκκλησίες μία φορά τον χρόνο, λέγοντας ότι είναι αντίθετος με τους

περιορισμούς της θρησκευτικής ελευθερίας. Οι τουρκοκυπριακές ΜΚΟ και τα πολιτικά κόμματα αντέδρασαν με τη σειρά τους στην απόφαση του «ΥΠΕΞ» και ανέφεραν ότι περαιτέρω περιορισμοί θα επηρέαζαν αρνητικά την ειρηνευτική διαδικασία. Η Κυπριακή Δημοκρατία και οι ελληνοκυπριακές θρησκευτικές αρχές χαρακτήρισαν τους περιορισμούς ως μια «πολύ αρνητική εξέλιξη» και δήλωσαν ότι η ελευθερία της πίστης αποτελεί βασικό δικαίωμα που πρέπει να γίνεται σεβαστό και να προστατεύεται. Ο Θρησκευτικός Διάλογος της Ειρηνευτικής Διαδικασίας στην Κύπρο, μια ειρηνευτική πρωτοβουλία με θρησκευτικούς ηγέτες που δημιουργήθηκε υπό την αιγίδα της πρεσβείας της Σουηδίας, δήλωσε ότι τέτοιες αποφάσεις θα ήταν καλύτερο να λαμβάνονται μόνο μετά από συζητήσεις με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των «κυβερνητικών» αξιωματούχων, των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ΜΚΟ.

Τον Ιούνιο, ο Τύπος ανέφερε ότι το «Υπουργείο Εξωτερικών» απέρριψε το αίτημα των Ελληνοκυπρίων να διεξαγάγουν στις 19 Ιουνίου θρησκευτική τελετή για την Πεντηκοστή στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου Εξοριού στην Αμμόχωστο. Το «Υπουργείο Εξωτερικών» υποστήριξε ότι η Πεντηκοστή δεν αποτελεί ξεχωριστή μέρα.

Από τον Ιανουάριο έως τον Σεπτέμβριο, οι αρχές επέτρεψαν να πραγματοποιηθούν εκκλησιαστικές λειτουργίες, για μία φορά, σε πέντε ακόμη εκκλησίες: στην εκκλησία του Τιμίου Προδρόμου στο Αργάκι, στην εκκλησία του Νέου Χωριού στο Νέο Χωριό, στην εκκλησία της Αγίας Ειρήνης στον Καραβά, στην εκκλησία της Αγίας Άννας στην Αμμόχωστο και στην εκκλησία του Προφήτη Ηλία στη Φιλιά. Έτσι, πλέον υπάρχουν συνολικά 39 εκκλησίες στις οποίες οι αρχές έχουν επιτρέψει, από το 2013, να τελούν θρησκευτικές λειτουργίες μετά από διακοπή άνω των 40 ετών.

Τον Μάιο ο Τύπος ανέφερε ότι περίπου 150 Ελληνοκύπριοι παρέστησαν σε προσευχή στην εκκλησία του Αγίου Επιφανίου στο χωριό Μηλιά. Επρόκειτο για τη δεύτερη προσευχή που πραγματοποιήθηκε από το 1974. Η τελετή είχε προγραμματιστεί να διεξαχθεί στις 12 Μαΐου, αλλά οι τουρκοκυπριακές αρχές δήλωσαν ότι η άδεια ζητήθηκε αργά από τους Ελληνοκυπρίους κι έτσι η τελετή μεταφέρθηκε στις 21 Μαΐου.

Κάποιες μειονοτικές θρησκευτικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ευαγγελιστών Χριστιανών, κατήγγειλαν ότι οι τουρκοκυπριακές αρχές και η αστυνομία παρακολουθούσαν τις δραστηριότητές τους. Ένας Ελληνορθόδοξος ιερέας κατήγγειλε ότι υπήρχε πολύ έντονη αστυνομική παρουσία κατά τη διάρκεια των θρησκευτικών τελετών, ενώ η αστυνομία βιντεοσκοπούσε μάλιστα τις θρησκευτικές τελετές της εγκλωβισμένης ελληνοκυπριακής κοινότητας. Τον Σεπτέμβριο, ο Τύπος έκανε λόγο για αυστηρά μέτρα ασφαλείας σε θρησκευτική τελετή στην Εκκλησία του Αγίου Μάμα στη Μόρφου.

Η Ένωση Τουρκόφωνων Προτεσταντών (TSPA) ανέφερε ότι ορισμένες οικογένειες των μελών της φοβήθηκαν να παρευρεθούν στις θρησκευτικές τελετές εξαιτίας της αστυνομικής πίεσης. Αντ' αυτού, οι εκπρόσωποι της Ένωσης επισκέφθηκαν τις οικογένειές τους.

Ισχυρή αστυνομική παρουσία συνέχισε να συνοδεύει Έλληνες Ορθόδοξους επισκέπτες προσκυνητές. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, η τουρκοκυπριακή αστυνομία πραγματοποιούσε σωματικό έλεγχο σε όλους τους Ελληνοκυπρίους πριν από την είσοδό τους στην εκκλησία. Οι εκπρόσωποι των Τουρκοκυπρίων δήλωσαν ότι ο λόγος της αστυνομικής παρουσίας ήταν η παροχή ασφάλειας και η προστασία των θρησκευτικών εικόνων και αντικειμένων, ωστόσο, οι θρησκευτικές ομάδες ανέφεραν ότι έβλεπαν την αστυνομική παρουσία ως εκφοβισμό και παρενόχληση.

Το «Τμήμα Θρησκευτικών Υποθέσεων» διόρισε 360 ιμάμηδες σε 190-200 σουνιτικά τεμένη. Μέλη της πλειοψηφίας της θρησκευτικής κοινότητας των Σουνιτών συνέχισαν να εκφράζουν ανησυχίες, ότι η «κυβέρνηση» παρεμβαίνει σε θρησκευτικές υποθέσεις με το διορισμό ιμάμηδων.

Κάποιοι μη-Σουνίτες Μουσουλμάνοι ανέφεραν ότι δεν είχαν χώρους λατρείας, ούτε τα απαραίτητα κεφάλαια για την κατασκευή τέτοιων εγκαταστάσεων. Οι Αλεβίτες Μουσουλμάνοι έκαναν λόγο για άνιση μεταχείριση εκ μέρους των αρχών εις βάρος των ίδιων αλλά και άλλων μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων. Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Αλεβιτών συνέχισε να καταγγέλλει ότι, λόγω έλλειψης χώρου λατρείας, οι Αλεβίτες υποχρεούνται να τελούν τις κηδείες τους μέσα στα τεμένη, γεγονός το οποίο αντιτίθεται στις παραδόσεις τους. Δήλωσαν επίσης ότι θεωρούν πως υπάρχει ευνοϊκή μεταχείριση προς τους Σουνίτες από την πλευρά του «κράτους», μέσω χρηματοδοτήσεων για την κατασκευή τεμενών, αλλά και μέσω υποστήριξης προς τη διοίκηση των τεμενών. Ένας Αλεβίτης εκπρόσωπος δήλωσε ότι υπάρχουν 196 «κρατικά» χρηματοδοτούμενα τεμένη για τους Σουνίτες, αλλά μόνο ένα τζεμέβι (cemevi χώρος λατρείας) για τους Αλεβίτες, υπό κατασκευή εδώ και αρκετά χρόνια.

Ένας εκπρόσωπος της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας δήλωσε ότι ορισμένοι χώροι θρησκευτικής λατρείας, στους οποίους υπήρχε ελάχιστη ή καμία πρόσβαση, καταστράφηκαν ή ήταν έτοιμοι να καταρρεύσουν, καθώς παραμελούνταν επί δεκαετίες.

Ελληνορθόδοξες θρησκευτικές ομάδες εξακολουθούσαν να διαμαρτύρονται ότι αντικείμενα θρησκευτικής αξίας, συμπεριλαμβανομένων εικόνων, φυλάσσονταν σε αποθήκες ή εκτίθεντο σε μουσεία, ενάντια στη θέληση των κοινοτήτων για τις οποίες θεωρούνται ιερά.

Τουρκοκυπριακές ομάδες εξακολουθούσαν να καταγγέλλουν ότι Μουσουλμάνοι γονείς που επιθυμούσαν να εγγράψουν τα παιδιά τους σε θερινά μαθήματα θρησκευτικών αντιμετώπιζαν έντονες αρνητικές κριτικές από μέλη της κοσμικής κοινότητας, ιδίως από τοπικούς «κυβερνητικούς» δασκάλους.

Ορισμένοι Αλεβίτες και Χριστιανοί δήλωσαν ότι η υποχρεωτική θρησκευτική εκπαίδευση στα σχολεία επικεντρωνόταν κυρίως στο σουνιτικό Ισλάμ και ότι δεν υπήρχε κάποια επίσημη δυνατότητα ώστε τα παιδιά τους να μπορούν να πάρουν απαλλαγή από το μάθημα. Οι Αλεβίτες ανέφεραν επίσης ότι το εκπαιδευτικό σύστημα έκανε διακρίσεις εις βάρος τους, περιφρονώντας τους σε θέματα θρησκευτικής εκπαίδευσης. Ένας εκπρόσωπος των Αλεβιτών δήλωσε ότι το 100% των υποτροφιών παραχωρήθηκε σε φοιτητές που θα σπουδάσουν σε θρησκευτικές σχολές και στο θρησκευτικό λύκειο Hala Sultan, το οποίο προωθεί και διδάσκει μόνο το σουνιτικό Ισλάμ.

Τέσσερις Τουρκοκύπριοι είχαν εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις στο «Συνταγματικό Δικαστήριο» επειδή δεν είχαν τηρήσει την υποχρεωτική ημερήσια στρατιωτική τους παρουσίαση ως έφεδροι. Δύο Τουρκοκύπριοι δήλωσαν ότι είχαν δηλώσει αντιρρησίες συνείδησης στην περιοχή που διοικούν οι Τουρκοκύπριοι.

Η TSPA ανέφερε ότι, τον Ιανουάριο, οι τοπικές αρχές απομάκρυναν το σήμα της ένωσης που βρισκόταν έξω από το οίκημά της, με το πρόσχημα ότι η ύπαρξη της σήμανσης ήταν αντίθετη με τους κανόνες που διέπουν τις ενώσεις. Τον Σεπτέμβριο, η TSPA κατήγγειλε επίσης ότι η τουρκοκυπριακή αστυνομία διέκοψε μια συνάθροιση 35 αλλοδαπών πιστών που διέμεναν σε ιδιωτική πολυκατοικία ζητώντας τους τα ονόματα, τα διαβατήρια και τα στοιχεία τους. Η ομάδα αρνήθηκε και επικοινωνήσε με τον δικηγόρο της Ένωσης. Σύμφωνα με την TSPA, η αστυνομία πραγματοποιεί μηνιαίες επισκέψεις με σκοπό τον έλεγχο της ομάδας και την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της.

Παραβιάσεις από ξένες δυνάμεις και μη- κρατικούς παράγοντες

Σύμφωνα με εκπρόσωπο της κοινότητας των Μαρωνιτών, ο τουρκικός στρατός εξακολουθούσε να παρέχει στους Μαρωνίτες το δικαίωμα περιορισμένης πρόσβασης στις εκκλησίες και στα χωριά τους που βρίσκονταν στις τουρκικές στρατιωτικές ζώνες. Ο τουρκικός στρατός επέτρεψε στους Μαρωνίτες να τελούν τη Θεία Λειτουργία μία φορά τον χρόνο στον Ιερό Ναό της Αγίας Μαρίας. Αρνήθηκε όμως την πρόσβαση στην Εκκλησία του Μαρκί, κοντά στον Κορμακίτη. Ο μαρωνιτικός Ιερός Ναός του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στο χωριό Ασώματος (Ozhan) βρισκόταν επίσης εντός τουρκικής στρατιωτικής ζώνης, αλλά δεν χρειαζόταν ειδική άδεια για να λειτουργεί κανονικά τις Κυριακές.

Ένας εκπρόσωπος της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου κατήγγειλε ότι 50-55 χώροι θρησκευτικής λατρείας παρέμεναν μη προσβάσιμοι, καθώς βρίσκονταν εντός τουρκικών στρατιωτικών ζωνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Η ΤΣΠΑ σεξακολούθησε να αναφέρει ότι εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας γίνονται διακρίσεις εις βάρος των Προτεσταντών.

Η ΤCCH και το πρόγραμμα Συνεταιρισμός για το Μέλλον του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη συνέχισαν τα έργα αναστήλωσης στην Ελληνορθόδοξη Μονή του Αποστόλου Ανδρέα στη χερσόνησο της Καρπασίας, έναν δημοφιλή προορισμό για προσκυνητές. Η πρώτη φάση της αναστήλωσης, η οποία συνίστατο στην αναστήλωση του κυρίως ναού και των παρακείμενων κτισμάτων, ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο και η εκκλησία άνοιξε στις 7 Νοεμβρίου. Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης δήλωσε μέσω Twitter ότι «Η ολοκλήρωση του έργου αναστήλωσης από Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους, δίνει μήνυμα ελπίδας». Η δεύτερη φάση του έργου, που περιλαμβάνει το μικρό παρεκκλήσι, τα περιβάλλοντα κτίσματα και την περιβαλλοντική διαμόρφωση του τοπίου, αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2017.

Οι Μουσουλμάνοι και Ορθόδοξοι θρησκευτικοί ηγέτες συνέχισαν να προωθούν τον θρησκευτικό διάλογο μέσω συναντήσεων σε προσκυνητάματα που οργάνωσαν για το εκκλησίασμά τους σε χώρους λατρείας και στις δύο πλευρές της «πράσινης γραμμής», όπως στο Χαλά Σουλτάν στην Κυπριακή Δημοκρατία και στον Άγιο Βαρνάβα στην «ΤΔΒΚ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV. ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ

Εκπρόσωποι της πρεσβείας των ΗΠΑ συνέχισαν να συναντώνται με τις Τουρκοκυπριακές αρχές για να συζητήσουν το ζήτημα της πρόσβασης σε χώρους θρησκευτικής λατρείας και τη δυνατότητα να τελούνται θρησκευτικές τελετές στους χώρους αυτούς χωρίς περιορισμούς.

Οι υπάλληλοι της πρεσβείας συνέχισαν να συναντώνται με ηγέτες από τις κοινότητες Αλεβιτών, Μπαχάι, Ρωμαιοκαθολικών, Ελληνορθόδοξων, Μαρωνιτών, Προτεσταντών και Σουνιτών που ζουν στις περιοχές που ελέγχονται από τους Τουρκοκύπριους για να συζητήσουν σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία, αλλά και για την πρόσβαση σε θρησκευτικούς χώρους.

Οποιαδήποτε αναφορά σε τοπωνύμια στην παρούσα έκθεση γίνεται μόνο για λόγους αναφοράς και σκοπό έχει να αποδώσει τονόημα. Δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ότι υπονοεί οποιαδήποτε πολιτική αναγνώριση ή αλλαγή στη μακροχρόνια πολιτική των ΗΠΑ.

